

Tey vilja vera við, at hasir lærdu menn, sum hava stórar kunneikar í fremmandum málum, duga ikki meira at brúka móðurmál sítt, men smíða sær ræðulig orð. Teir áttu heldur at gjørt sum Luther og V. D.

Hava hesi somu fólk hugsað um, hvat tey siga, tá ið tey samanlíka týskt mál tá og føroyskt nú. Her er einki at samanlíka. Týskt mál tá var ikki so væl viðfarið, at tað kundi siga alt, men tað var eitt óspilt og sterkt bóndamál, sum bara bíðaði eftir teimum monnum, sum kundu gera tað nýtt í øllum viðurskiptum. Tað var bara tað, at teir lærdu menn dugdu tað illa, kendu tað ikki. Frá sjeý-ára aldrinum máttu teir venjast upp við latínsum máli, sum teir brúktu mest, og teir fingi lyndi til at smíða móðurmál sítt eftir tí. So var beinan vegin til langt inn í XVII öld, tá ið J. A. Comenius fekk móðurmálið inn í skúlan. Teir, sum skuldu umseta, máttu fyrst út at læra móðurmálið hjá bóndafólkunum.

Men hvat hoyrir tú, tá ið tú í dag hoyrir dagligt tos í Føroyum. Eitt bronglað og avskeplað mál við nógvum týskum og donskum, enná við hvørt eingilskum og íslensktum orðum. Og teir, sum í seinastu løtu bjargaðu føroyskum máli og fóru út at lurtu eftir, hvussu tað var tosað, noyddust at reinsa út og finna hitt beina føroyska fram. Annars hevði hitt doyggjandi málið langt síðani farið aftur um hurðarbak. Og í dag skalt tú ikki endurnýggja málið við at taka hitt fremmanda inn, sum vit eina ferð havnaðu í bókamálinum.

Og so má eingin gloyma, at Luther ikki tók orð úr tí dagliga livi til at greiða frá hugsannaheiminum hjá Paulusi og slíkum. Um slíkt tosaði mamman yvirhøvur ikki við børn síni, og kundi ikki gera tað.

Er nú hitt føroyska málið hjá V. D. beint og gott føroyskt. Eg má royna at taka summi dømi fram í komandi grein.

Gudmund Bruun.

Røða Erik Eriksens statsministara

Det er kun tre år siden, at den danske rigsdag kunne fejre sit 100-års jubilæum. Når lagtinget i dag kan fejre et tilsvarende jubilæum, har også det sin årsag i den frihedsrørelse, der gik over Europa i første halvdel af forrige århundrede, og som fik den største betydning for os alle. Grundlaget for det selvstyre, færingerne har i dag, blev lagt med loven af 26. marts 1852.

Det færøske styre er i de forløbne hundrede år blevet udvidet og omdannet, og hjemmestyreløven af 1948 må ses som et direkte resultat af udviklingen siden 1852. Der har været iøjnespringende milepæle på vejen mod hjemmestyret, først og fremmest bør vel lagtingsloven af 1923 nævnes, fordi den lovfæstede en væsentlig udvidelse af det færøske samfunds selvstyre.

Vi har i formiddags hyldet den selvbestemmelsesret, som færingerne fik med hjemmestyreløven. Jeg kan fuldt ud slutte mig til denne hyldest.

En af de interessanteste opgaver, jeg har medvirket til at løse, har netop været den færøske hjemmestyreordning. Gennem dette arbejde fandt jeg bekræftelse på, at de færøske geografiske og erhvervmæssige forhold adskiller sig så meget fra forholdene i det øvrige land, at særlig hensyntagen hertil ikke alene er rimelig men en nødvendighed for et effektivt styre.

Det er min og hele regeringens anskuelse, at vi med hjemmestyreløven af 1948 er nået frem til en form for samarbejde, som vil kunne holde fremover. Ordningen bygger på det fællesskab, som altid har bestået, kulturelt såvel som økonomisk og politisk, mellem vore to samfund. Samtidig er der efter min opfattelse skabt en ordning, som yder fuld retfærdighed over for de særlige vilkår, som færingerne lever under. Det har været mig en glæde at se, at man også heroppe synes at være tilfreds med den opnåede ordning.

Gennem århundreder har Færøerne været betragtet som en del af det danske samfund. Dette har også givet sig udslag i færøsk representation i såvel stænderforsamlingerne som den grundlovgivende forsamling. Og det var en selvfølge, at færingerne fik deres egen representation på rigsdagen. I folketing og landsting har færingerne gennem årene øvet en stor indsats til gavn, ikke blot for Færøerne, men for hele det danske samfund. I rigsdagsarbejdet har jeg lært at værdsætte den dygtighed og loyalitet, jeg har mødt hos færøske rigsdagskolleger.

Sammenholdet mellem Færøerne og den øvrige del af vort land har århundredgamle rødder. Det ses måske bedst gennem de mange bånd, som knytter os sammen. Unge færinger har fået uddannelse i Danmark, og mange af dem har foretrukket at skabe sig en fremtid nede hos os til gavn for hele riget. Samtidig har danske erhvervsfolk og embedsmænd søgt deres fremtid på Færøerne. Denne udvikling har ført med sig, at tusinde venskabs- og slægtsbånd i dag knytter os sammen. Disse bånd har vist sig stærke nok til at bevare vort fællesskab — selv i brydningstider.

Vi føler alle dette slægtskab, og som i enhver anden familie må hvert medlem yde sit til gavn for helheden. Til gengæld træder den øvrige familie til, hvis et af familiens medlemmer kommer i nød. Det har været naturligt, at det færøske samfund har fået en hjælpende hånd, når øerne har været udsat for vanskeligheder så store, at færingerne ikke selv har kunnet klare dem. Og sådan vil det også være i fremtiden.

Jeg tror, at der er fuld enighed om, at det for Færøerne er en fordel, at øernes produkter afsættes under de handelsaftaler, som Danmark indgår med andre lande.

Et fællesskab er til alle parter fordel, når ingens berettigede interesser bliver gået for nær, når alle er villige til ikke blot at høste fordelene men også til at bære deres andel af de fælles byrder. Jeg tror, at man også heroppe er klar over denne forudsætning for et sundt og godt fællesskab.

Jeg vil gerne berøre nogle af de aktuelle problemer omkring Marshall-planen som et eksempel på dette fællesskab. Det færøske samfund har fået sin part af den Marshall-hjælp, Danmark har modtaget. Det er naturligvis altid svært at sige, hvor stor en andel, der tilkommer hver enkelt del af riget. Men jeg mener at kunne sige, at færingerne rigeligt har fået deres part af de midler, som er stillet til vor råd-
g.

hed. Det har været regeringen magtpåliggende, at der i denne forbindelse skulle tages hensyn til, at Færøerne har et særligt behov for støtte til sin økonomiske udvikling — selv om færingerne ikke under den anden verdenskrig led materielle ta bi samme omfang som den del af riget, der var besat af tyskerne.

Ved fordelingen af de første af de såkaldte Marshall-midler, blev der forudsat et beløb på 10 mill. kr. til rådighed til særlige færøske formål. Desuden blev der ved loven om udlån til industri- og håndværksvirksomheder m. v. åbnet adgang til at yde sådanne lån også til færøske virksomheder. Der er herefter fra færøsk side fremsat ønske om lån til en række erhvervsanlæg. Disse ansøgninger er blevet behandlet i landsstyret og i statsministeriet og beror nu i det udvalg under handelsministeriet, som endeligt tager stilling til sådanne lån. Jeg kan love, at der snarest skal blive truffet afgørelser i disse sager, og at de færøske andragender vil blive imødekommet i et omfang, der i hvert fald ikke stiller Færøerne ringere end den øvrige del af riget.

I den sidste lov om anvendelsen af Marshall-pengene er der også åbnet adgang for regeringen til — med finansudvalgets tilslutning — at anvende et beløb til Færøerne. Dette spørgsmål har været drøftet under forårets forhandlinger i statsministeriet om Færøernes økonomiske forhold. På grundlag af disse drøftelser har vi i ministeriet ment, at færingerne andel i disse sidste penge bedst kunne ydes

i form af lån til sanering af bestående erhvervsvirksomheder.

Efter de hidtilgældende regler skal Marshall-lån tilbagebetales til nationalbanken til afskrivning på statens gæld til denne bank til sanering af det danske og herunder det færøske pengevæsen. Det undersøges i øjeblikket, om de færøske lån kan indgå i en fond, som skulle danne grundlag for det realkreditinstitut, som de færøske kommuner, boligbyggeriet og erhvervslivet heroppe så længe har savnet. En forudsætning herfor er det dog, at der tilvejebringes et egentligt tinglysningsvæsen og matrikulering af færøske ejendomme.

Jeg har ved denne festlige lejlighed fundet det ønskeligt at strejfe nogle af øjeblikkets praktiske spørgsmål. For også i denne stund har det værdi at rette blikket fremad. Der er stadig mange problemer for det færøske samfund. Hjemmestyreordningen har lagt en god ramme for det politiske liv, men den løser jo ikke alle de aktuelle problemer. Der vil stadig blive stillet krav til de bedste kræfter på Færøerne og i Danmark.

Jeg er imidlertid overbevist om, at der vil blive nået en for alle parter rimelig og tilfredsstillende løsning gennem et loyalt samarbejde mellem det færøske landsstyre og regeringen, mellem det færøske folk og den øvrige danske befolkning. Det er mig en stor personlig glæde at kunne sige, at jeg tror herpå. — Jeg beder Dem med mig udbringe et leve for et fortsat godt og frugtbringende samarbejde.

FÆRØSK MARGARINE

VITA No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT

TRYGGINGARSAMBANDIÐ FØROYAR

Føroya Kríggstrygging .. telf. 372

Føroya Sjóvátrygging ... telf. 372

Føroya Brunatrygging .. telf. 372

Føroya Vanlukkutrygging telf. 221

Vit tryggja:

Báatar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging -

Skipafelagið Føroyar

Telefonir 209 171 274

Tórshavn

Føroya Bjór

OL- og MINERALVATNSVIRKI

Máltráð 4

FØROYA PILSNAR

EKTA MALTÖL

EINAR WAAG, Klakksvík.

Citrón sodavatn
Appelsin limonada
Hindber limonada
Jørðber limonada
Vanillie limonada
Appolinaris